

GÜMRÜKLERDE CEZAI HÜKÜMLER VE UYGULAMALARI

Ahmet ATASORKUN

31/3/2022

İÇERİK

- 1- KABAHATLER HUKUKU
 - GENEL ÇERÇEVE
 - GÜMRÜK UYGULAMASINDA GENEL ESASLAR
- 2- GÜMRÜKTE UYGULANAN CEZALAR
 - VERGİ KAYBINA NEDEN OLAN İŞLEMLER İLİŞKİN
 - USULSÜZLÜKLER

HUKUKA AYKIRI FİLLER

- Haksız fiil: Şahsa özgü sonuç doğurur. Müeyyidesi tazminattır. Özel hukuk.
- Kabahat: Topluma yönelik sonuç doğurur. İdare takip eder. İdari para cezası genel olarak müeyyidesidir.
- Suç: Kamu düzenine ilişkindir. Ceza mahkemece verilir. Müeyyideleri daha ağırdır.

Gümrükte suç - kabahat ayrımı

- Gümrük suçu: 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu + TCK.
Karşılığında adli mercilerce ceza ve güvenlik tedbirleri uygulanır.
- Gümrük kabahati: 4458 sayılı Gümrük Kanununda düzenlenmiştir.
Karşılığında idari para cezası ve idari tedbirler uygulanır.
- İdari yaptırım kararlarının gümrük idare amirleri veya yardımcıları (gümrük müdürleri ve gümrük ve ticaret bölge müdürleri veya bunların yardımcıları) tarafından karara bağlanması gerekmektedir.

Kabahatler Hukukunun Kaynakları

- Kabahatler Kanunu
- Yaptırım öngören diğer kanunlar
- TCK
- İYUK
- CMK

Kabahatler hukukunun disiplinler arasındaki yeri

CEZA HUKUKU → KABAHAHLER HUKUKU → İDARE HUKU

Kabahatler Kanunu – Gümrük Kanunu İlişkisi

- Kabahatler Kanunu (Genel Kanun)
- Gümrük Kanunu (Özel Kanun)
- KK Genel Hükümleri Uygulanır
- İtiraz süreci açısından GK uygulanır
- VUK gümrük işlemlerinde uygulanmaz

Kabahat nedir

- Kabahat; “kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık”tır. İdari yaptırımlar idari para cezası ve idari tedbirlerden ibarettir. İdari tedbirler; mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir. *(İdare, Anayasanın 3. Kısım 2. bölümünde yer alan «Yürütme» başlığı içinde, 123-137 maddelerde düzenlenmiştir.)*
- Kabahatler, kanunda açıkça hüküm bulunmayan hallerde, hem kasten hem de taksirle işlenebilir. Kabahate iştirakte kasıt aranır.
- Kabahat, icraî veya ihmali davranışla işlenebilir. İhmali davranışla işlenmiş kabahatin varlığı için kişi açısından belli bir icraî davranışta bulunma hususunda hukukî yükümlülüğün varlığı gereklidir.

Kabahatin özel görünüş şekilleri

Teşebbüs

- Kabahate teşebbüs cezalandırılmaz. Ancak, teşebbüsün de cezalandırılabileceğine dair ilgili kanunda hüküm bulunan hallerde ceza uygulanır.

İştirak

- Kabahatin işlenişine birden fazla kişinin iştirak etmesi halinde bu kişilerin her biri hakkında, fail olarak idarî para cezası verilir. Kabahate iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir.

İçtima

- Bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idarî para cezası öngörülmüşse, en ağır idarî para cezası verilir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idarî para cezasından başka idarî yaptırımlar da öngörülmüş ise, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilir.
- Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanır. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.

Ceza Kararlarına Karşı Kanun Yolları

İdari itiraz

- Gümrük para cezalarında itiraz zorunlu başvuru müessesesidir.
- Yükümlüler kendilerine tebliğ edilen cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde itiraz edilebilir.

Yargı yolu

- İtirazın reddi kararlarına karşı işlemin yapıldığı yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabilir.
- Dava açma süresi ise 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine tabidir.

Zamanaşımı

Soruşturma zamanaşımı

- Soruşturma zamanaşımının dolması halinde kabahatten dolayı kişi hakkında idarî para cezasına karar verilemez.
- Soruşturma zamanaşımı süresi; maktu cezalarda tutarına göre değişir (3-5 yıl). Nispî idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde zamanaşımı süresi sekiz yıldır.
- Zamanaşımı süresi, kabahate ilişkin tanımdaki fiilin işlenmesiyle veya neticenin gerçekleşmesiyle işlemeye başlar.
- Kabahatî oluşturan fiilin aynı zamanda suç oluşturmaları halinde suça ilişkin dava zamanaşımı hükümleri uygulanır.

Yerine getirme zamanaşımı

- Yerine getirme zamanaşımının dolması halinde İPC veya MKG ilişkin karar yerine getirilmez.
- Yerine getirme zamanaşımı süresi; maktuda tutarına göre değişir (3-7 yıl). MKG zamanaşımı süresi on yıldır.
- Zamanaşımı süresi, kararın kesinleşmesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren işlemeye başlar.
- Kanun hükmü gereği olarak idarî yaptırımın yerine getirilmesine başlanamaması veya yerine getirilememesi halinde zamanaşımı işlemez.

Gümrük vergilerine bağlı cezalar – Özel hükümler

- Gümrük vergileri alacağına bağlı idari para cezalarının zamanaşımı, bu idari para cezalarına ilişkin gümrük vergilerinin zamanaşımına tabidir.
- Tahakkuk zamanaşımına uğrayan gümrük vergilerine ait para cezaları da zamanaşımına uğrar.

Para cezasının vergi alacağına bağlı olup olmaması

- Zamanaşımı hükümlerinin uygulanmasında, para cezalarının gümrük vergileri alacaklarına bağlı olup olmaması belirleyici olacaktır. İdari para cezasının tutarı belirlenirken, para cezasına dayanak bir vergi alacağı söz konusu ise, bu para cezası gümrük vergileri alacağına bağlı idari para cezasıdır. Vergi tutarının sadece idari para cezasının hesaplanmasında dikkate alındığı, ortada bir vergi alacağının söz konusu olmadığı para cezaları ile gümrüklenmiş değer üzerinden belirlenen para cezaları, gümrük vergileri alacağına bağlı olmayan idari para cezalarıdır.

Zamanaşımı süresinin uzaması

- İdari yaptırıma konu fiilin, ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması ve zamanaşımı daha uzun bulunan bu fiil nedeniyle ceza davası açılmış olmak kaydıyla, idari yaptırım kararları TCK'daki dava ve ceza zamanaşımı süreleri içerisinde uygulanır.

Para Cezalarının Kesinleşme Zamanları

Kesinleşme

- İdari para cezalarının 6183 sayılı Kanuna göre takip ve tahsil edilebilmesi için, bu cezalara ilişkin idari yaptırım kararlarının kesinleşmesi gerekir.
- İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna başvurulmaması veya kanun yoluna başvurulması halinde yargılama aşamalarının son bulması neticesinde idari para cezalarının takip edilebilir aşamaya gelmesi, idari para cezasının kesinleşmesidir.

Gümrük vergileri ile para cezalarının kesinleşmesi

Gümrük para cezalarına ilişkin olarak tebliğ edilen kararların kesinleşme tarihleri;

- İtiraz yok: tebliğden itibaren 15 gün sonra.
- İtiraz reddedildi, dava açılmadı: dava açma süresinin bitiminde.
- Üst mahkemeye gidilmedi: üst mahkemeye başvuru süresinin sonunda.
- Kararın düzeltilmesi yoluna gidilmedi: Başvuru süresinin bitiminde.
- Kararın düzeltilmesi istendi: idare lehine verilen kararın tebliğ edildiği tarihte.

Uzlaşılan para cezaları uzlaşılan tutarlar üzerinden kesinleşir.

Para cezalarının ödenmesi

- Gümrük vergileri alacağına bağlı olan para cezalarının ödeme süresi 15 gündür.
- Gümrük vergileri alacağına bağlı olmayan maktu veya nispi para cezalarının ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 37 nci maddesi gereği ilgisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 1 ay içinde ödenmesi gerekmektedir.
- Gümrük idarelerince verilen idari para cezalarının takip ve tahsili gümrük idarelerince yapılır.
- Beyan sahibinin hatalı beyanı sonucu hiç alınmadığı veya noksan alındığı tespit edilen gümrük vergilerine, gümrük yükümlülüğünün başladığı tarih ile vergilerin kesinleştiği tarih arasındaki süre için gecikme zammı oranında faiz uygulanır.
- Gümrük idarelerince verilen idari para cezalarına gecikme zammı oranında faiz ve gecikme zammı uygulanmaz.

Ödeme kolaylıkları

- **Peşin ödeme indirimi (KK: 17/6)** İdarî para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce ödeyen kişiden bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez.
- **Taksitlendirme (KK: 17/3)** Kişinin ekonomik durumunun müsait olmaması halinde, idarî para cezasının, ilk taksitinin peşin ödenmesi koşuluyla, bir yıl içinde ve dört eşit taksit halinde ödenmesine karar verilebilir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde, idarî para cezasının kalan kısmının tamamı tahsil edilir.” hükmünü amir bulunmaktadır.
- **Tecil ve taksitlendirme (AATUHK: 48)** Amme borcunun vadesinde ödenmesi veya haczin tatbiki veyahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesi amme borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla, alacaklı amme idaresince veya yetkili kılacağı makamlarca; amme alacağı 36 ayı geçmemek üzere ve faiz alınarak tecil olunabilir.

ANLAŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜM YOLLARI

- İtiraz: Yükümlüler kendilerine tebliğ edilen cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde bir dilekçe ile itiraz edebilir. (GK: 242/1)
- İdari yargı: İtirazın reddi kararlarına karşı işlemin yapıldığı yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabilir. (GK: 242/4)
- Pişmanlık indirimi: Kanunda belirtilen aykırılıkların gümrük idaresince tespitinden önce beyan sahibince bildirilmesi durumunda cezalar yüzde on uygulanır. (GK: 234/3; 235/6)
- Uzlaşma: Gümrük idarelerince düzenlenen cezalara karşı uzlaşma başvurusu yapılabilir. Cezalarına ilişkin fiilin, 5607 sayılı Kanunda yer alan kaçakçılık suçları ile ilişkili olması hâlinde uzlaşma talebinde bulunulamaz. (GK: 244)
- İzahat: Gümrük idaresi tarafından yükümlüye yazı ile yanlış izahat verilmiş olması hâlinde idari para cezası ve faiz uygulanmaz. (GK: 231/5)

Ceza hükümleri

- 1- VERGİ KAYBINA NEDEN OLAN İŞLEMLERE UYGULANACAK CEZALAR
 - Vergilendirme unsurlarının yanlış beyanı (tarife kıymet menşe...) - (234)
 - Yasak veya belge ibrazı gerektiren ithalat ihracat - (235/1-2)
 - Yolcu eşyası - (235/3)
 - Transit eşyası - (235/5)
 - Antrepo rejiminin ihlali-236
 - Özet beyan hükümlerinin ihlali (237)
 - Rejim ihlalleri (238; DİR, GKİİR, Gİ)
- 2- USULSÜLÜKLER
 - Muaf eşya, ihracat vergilerine tabi eşya
 - Usulsüzlük filleri (GK: 241/1, GY: Ek-82; 241/3-7)

Teşekkürler...